

Na de grote droogte

De natuur op de Doornse 2019

De Sahara-zomer van 2018 had ook op onze golfbaan een lange remweg. Tien warme zomerdagen in oktober, maakten de naderende wintertijd bijna tot een lachertje. Gelukkig horen we in EU - verband niets meer over het afschaffen van de zomertijd. Misschien verliest de gedachte dat door de zomertijd af te schaffen de droogte buiten de Unie gehouden zou kunnen worden.

Beukennoten

Het was een opperbeste beukennotenherfst, de enige vloedgolf van formaat die uit de hemel kwam vallen. Beukennoten zijn hét wintervoedsel van kepen en toen deze Noord-Europese neefjes van de gewone vink hier in oktober arriveerden duurde het maanden voor hun contactroepjes (kèpkèp) uit de kruinen van de DGC en omgeving wegebden. Als Van Gogh aanwezig was geweest zou hij zeker penseel en tijd aan de beukennoteneters besteed hebben. Met dat heldere oranje van hals en borst zou het best nog een vrolijk schilderij hebben kunnen worden.

Nog zo'n vertraagd zomerbeeld tot diep in het najaar kwam van een slapende kat om negen uur 's morgens ergens in de zoom van de baan. Een zomergast, die zich als langkampeerder nog eens lekker wist om te draaien.

Uiteindelijk, we hadden al groepen verwarde grauwe ganzen per abuis noordwaarts zien trekken, was er in december voor het eerst een positief regensaldo. Nattigheid was niet alleen statistiek maar ook een positief gevoel en toen pas gingen de ganzen in grote charters richting Spaanse en Portugese moerassen.

Toch bleven we een beetje van slag, want met wegtrekkende ganzen in de bovenlucht hoorden we ook op 12 december de eerste roffel van de specht in de baan. Op die roffels slaan we altijd een beetje aan als de kortste dag al geweest is, maar nu sloeg het eigenlijk nergens op. Zelfs de buizerd, die de weken rond de kerstdagen lekker wilde uitslapen in de Douglassen van hole 1 werd er wekenlang volhardend chagrijnig van tot hij uiteindelijk maar vertrok om elders zijn slaaprechten te halen.

Wintergasten

Naast de gebruikelijke in de winter alom tegenwoordige sijenzen op de heuvelrug en in de baan hadden we dit jaar één keer bijzondere wintergasten. Dat waren de barmsijzen. Gemiddeld eens in de tien jaar dwarrelen ze vanuit de taiga's van noord Europa hier door de berken en elzen. Te weinig zaden in hun noordelijke verblijven drijft ze hierheen. Vaak is het de mismatch tussen een geslaagde voortplantingsgolf en een achterblijvend aanbod van zaden dat de verhuizing in gang zet. De invasie van de winter 2017 ging aan onze baan voorbij, voor zover we hebben kunnen waarnemen, maar op de laatste dag van 2018 hing er een tweede golf in de berken rondom en op onze baan. De scherpe hese contactroepjes en trillertjes waren die laatste dag van het jaar een kwartier lang onderdeel van het ochtendgebeuren. Vervolgens gingen ze met hun dertigen weer verderop en uit het zicht. Een kilometer of meer of minder schijnt ze niet te boeien. Als zij als vinkachtigen maar iedere keer beloond worden met vette zaden en een beetje water.

Beukenootje

Berkevruchtje

Grote barmsijs in berk

Ze zijn daarbij niet zo van het grondwerk zoals vinken en kepen, maar hangen letterlijk in alle standen aan de twijgen. Vers en veilig voedsel op deze manier en altijd praten onder het eten dan weet je of je nog in de groep zit.

Pendeltrek in de winter

De roepjes zijn ook gebruikelijk bij de wisselende trektochten van de ganzen. Altijd maar vooral in de grijze en sombere januariweken van toen met de wolken tussen 200 en duizend meter was het zaak om in een wolk van geroep stevig door te roeien, maar wel de aansluiting te houden. Er wordt regelmatig gependeld tussen Friesland, Flevo, het rivierengebied en Zeeland. Soms hebben ze tegenwind, maar vertragingen op andere snelwegen zoals op 22 januari met sneeuw in de avondspits en een filerecord van 2287 kilometer zijn voor hen letterlijk van een lagere orde.

Verderop in de winter hoor je in de baan overigens de heggemus, boomklever en de mezen steeds nadrukkelijker naar hun nieuwe seizoen toelevens. Een enkele kweel van een merel was ook al hoopvol, maar het knarsende zangetje van de appelvinken rond de klok van negen in een zonnige berk eind januari gaf aan dat de opgang naar een vriendelijker seizoen niet te keren was. Ook bij onze burens waren er activiteiten met perspectief. Er werd allerlei nieuw meubilair naar binnen gedragen en gehesen. Het gaat te ver om daar conclusies aan te verbinden, maar toch.

Zelfs De Bilt, deed z'n best. Met een warmterecord van 18,7 °Celsius in februari werd er door weer andere instanties al het draaiboek van het hitteplan uit de kast gehaald.

Heggemus

Wilde eend en goudhaan

Dat hitteplan kon je in maart niet buiten laten liggen, want de onstuimige nattigheid van die maand zette het rapen van natte takken door de baancommissie weer op plaats één. Intussen was het wel fijn dat sommige amechtige rododendrons soms hoop en soms leven uit dit gulle neerslagoverschot konden putten. De muziek bij al die regen kwam direct al aan het begin op 1 maart met de jubelzang van de zanglijster. Hij is in de winter hier niet thuis. Zuidwest Europa inclusief zuid Engeland zijn met gemiddelde temperaturen van acht tot twaalf graden ruim voorzien van slakken en daardoor favoriet. Maar zodra die gemiddeldes hier in zicht komen zijn ze wel luidkeels van de partij. De tiftjaf liet zich intimideren door de regen en nam het zekere voor het onzekere door pas vlak voor 21 maart te gaan zingen. Uitzonderlijk was het enthousiasme waarmee de goudhaan vlak voor 21 maart z'n hoge sjirpende zang begon. Ze zingen soms al wel in februari, maar dat gebeurt spaarzaam terwijl ook in maart niet met octaven gesmeten wordt. Nu was dat wel het geval en dat houdt waarschijnlijk verband met het feit dat er wel vijf territoria op het terrein waren. Dat bleek pas in mei, de maand dat ze standaard de halve dag aan het zingen zijn om hun territorium te claimen.

Dan de wilde-eendmoeder; die was voor het nestelen en broeden even uitgeweken naar onze geharnaste burens. Ze probeerde op 30 maart twaalf donsjongen door het raster te kwaken nadat ze er zelf met een grote boog over heen gevlogen was. Het pleit voor de volgzzaamheid van de twaalf dropjes dat ze een maas vonden die hen doorliet. Dat was niet binnen vijf minuten gevonden. Ze hadden hun eigen instructiezwembad in de waterhindernis van hole één en hole drie.

Samenzang en jachthoorn

Acht april was een zomerse dag met een vogelkoor van liefst twaalf zingende soorten en een paartje wilde eenden, die elkaar het hof aan het maken waren. Eind april heeft een havik al zulke hongerige jongen, dat er links en rechts in de baan verwaide veren van de houtduif aan het gras plakken. Hij was niet de enige shopper, want op het eind van de maand blijkt uit de restanten van merel, witte kwikstaart, spreeuw en tortelduif, dat ook de sperwer, die een maand later broedt, z'n jongen groot liet worden ten koste van bovengenoemde soorten. Waarschijnlijk heeft de bonte vliegenvanger, die heus niet elk jaar bij ons aankomt na twee weken zingen begrepen dat hij z'n jongen beter ergens anders kon laten opgroeien. Ook hij was ineens weg. Dat kan inzicht geweest zijn.

Sjef ten Berge
Okt 2019